

Er skaldekvadet Kvædi om Erling Skjalgsson overlevert rett?

Arne Kvitrud, versjon 9.5.2025.

Kvædi om Erling Skjalgsson er et skaldekvad om Erling Skjalgsson Jeg har testet det.

Innhold

Jeg har stilt følgende spørsmål for ett og ett av versene.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Claude svarer.....	2
Opprinnelig vers med normalisert norrøn stavemåte:	2
1. Bokstavrim (alliterasjon).....	2
Første halvstrofe:	3
Andre halvstrofe:	3
2. Syntaktiske avvik	3
3. Uvanlige kombinasjoner.....	3
Konklusjon	4

Jeg bruker programmet Claude 3.7 Sonnet til å teste om rimene i kvadet er bevart i henhold til reglene for dróttkvætt. I dróttkvætt har versene strofer på åtte rader hvor radene hører sammen parvis. Hver rad har tre betonte stavelser. Alle radene inneholder bokstavrim (alliterasjoner) eller andre former for rim – partallsrader har et partiell konsonantrim (kalt for skoth-ending), oddetallsrader har et vanlig rim, men ikke nødvendigvis i bestemt orden (kalt for aðalh-ending). Hvert halvrim må ha nøyaktig tre stavelser, hver rad avsluttes med en trochee (en lang stavelse fulgt av en kort).¹

Spørsmålene er stilt i en samtale 9.5.2025. Jeg har bare tatt med hele svarene. Jeg har ikke gitt lenker.

Jeg spør Claude:

Kan du vurdere om versene i skaldkvadet Kvædi om Erling Skjalgsson er endret gjennom tidene? Det er laget en gang på 1000-tallet.

Sjekk begge om den er som forventet for dróttkvætt ut fra.

1. Inkonsekvente bokstavrim
2. Syntaktiske avvik
3. Uvanlige kombinasjoner som følger ikke tradisjonelle regler for norrøn diktning.

Fortell hva som er avvik, hva som er avvik og angi eventuelle rettelser som kan gi bedre samsvar. Fortell også hvordan rettelser vil endre teksten i den aktuelle verselinjen. Kan noen av avvikene (om noen) være der fra skaldens tid?

¹ Wikipedia: Dróttkvætt - <https://no.wikipedia.org/wiki/Dr%C3%B3ttkv%C3%A6tt>

Sjekk følgende vers:

Sigvat Tordssons forteller: *Einn vissak þér annan, Jalks briktopuð glíkan, (vítt réð gumna gætir), Goðbrandr hér sá (londum); ykr kveðk jafna þykkja, ormláðs hati, báða, lýgr hinn at sér, lægir linnsetrs, es telsk betri.*²

Noen fagfolk har oversatt verset som:

- Gunnhild Røthe: Jeg vet bare en annen Odinskjempe lik deg; han heter Gudbrand og store land eier den herren... Hun oversatte bare begynnelsen. Hun forteller at koblingen mot Odin er fra Snorre.³
- Judith Jesh: I knew of [only] one other destroyer of the plank of Jálkr <= Óðinn> [(lit. 'plank-destroyer of Jálkr') SHIELD > WARRIOR] like you; he was called Guðbrandr; the protector of men [RULER = Guðbrandr] ruled lands widely. I declare you are both thought equal, hater of the snake-land [GOLD > GENEROUS MAN = Erlingr]; the diminisher of the serpent-abode [GOLD > GENEROUS MAN] who considers himself better is lying to himself.⁴

Claude svarer

Vurdering av Sigvat Tordssons vers om Erling Skjalgsson

Dette verset er en typisk dróttkvætt-strofe, en av de vanligste formene for skaldediktning fra norrøn tid. La meg analysere verset med fokus på de tre elementene du spør om.

Opprinnelig vers med normalisert norrøn stavemåte:

*Einn vissak þér annan,
Jalks briktopuð glíkan,
(vítt réð gumna gætir),
Goðbrandr hét sá (londum);
ykr kveðk jafna þykkja,
ormláðs hati, báða,
lýgr hinn at sér, lægir
linnsetrs, es telsk betri.*

1. Bokstavrim (alliterasjon)

I dróttkvætt skal hver halvstrofe (4 linjer) ha sitt eget alliterasjonsmønster. I oddetallslinjer skal to ord begynne med samme konsonant eller hvilken som helst vokal, og det første ordet i den påfølgende partallslinjen skal begynne med samme lyd.

² Kvæði um Erling Skjalgsson - [https://heimskringla.no/wiki/Et_kvad_om_Erlingr_Skjalgsson_\(B1\)](https://heimskringla.no/wiki/Et_kvad_om_Erlingr_Skjalgsson_(B1))

³ Gunnhild Røthe: Møtet mellom europeisk hagiografi og norrøn historieskriving, HT, 2004, side 459 - [Historisk tidsskrift \(Oslo : trykt utg.\). 2004 Nr. 3 83](#)

⁴ Judith Jesh: Sigvatr Þórðarson, Poem about Erlingr Skjalgsson, i Diana Whale: Poetry from the Kings' Sagas 1: From Mythical Times to c. 1035. Skaldic Poetry of the Scandinavian Middle Ages, bind 1, side 628f - [skaldic project :: texts :: sigvatr þórðarson :: poem about erlingr skjalgsson](#)

Første halvstrofe:

- Linje 1: **E**inn vissak þér annan
- Linje 2: **J**alks bríktöpuð glíkan
- Linje 3: (víttréð **g**umna **g**ætir)
- Linje 4: **G**oðbrandr hét sá (lǫndum)

Avvik: Det er manglende konsekvent bokstavrim mellom linje 1 og 2. "Einn" og "vissak" allitererer ikke med "Jalks". Siden alliterasjon mellom linje 3 og 4 følger mønsteret med g-lyd, ser dette ut til å være korrekt, men første halvdel har avvik.

Mulig rettelse: En historisk rettelse kunne være å endre første linje til noe som begynner med J-lyd, eller endre "Jalks" til et ord som begynner med vokal eller v-lyd.

Andre halvstrofe:

- Linje 5: ykr kveðk **j**afna þykkja
- Linje 6: ormláðs hati, báða
- Linje 7: lýgr hinn at sér, lægir
- Linje 8: linnsetrs, es telsk betri

Avvik: Alliterasjonen i linje 5-6 følger ikke regelen. Det burde være samme bokstavlyd i linje 5 og starten av linje 6, men "y"/"j" og "o" er forskjellige.

Mulig rettelse: Enten må linje 5 endres til å begynne med en o-lyd, eller "ormláðs" i linje 6 bør erstattes med et ord som begynner med y- eller j-lyd.

2. Syntaktiske avvik

Syntaksen i skaldediktning er ofte kompleks med mange omskrivninger (kenninger) og avvikende ordstilling. Men strukturen skal fortsatt følge visse regler.

Avvik:

- I linje 3 og 4 ser det ut til at parentesene indikerer innskutte setninger, noe som er vanlig i skaldediktning, men det bryter med den normale syntaksen.
- Setningsstrukturen i "lýgr hinn at sér, lægir linnsetrs, es telsk betri" virker noe uklar.

Vurdering: Disse "avvikene" er faktisk vanlige i skaldediktning og bidrar til den komplekse stilen. Dette er sannsynligvis autentiske trekk fra skaldens tid.

3. Uvanlige kombinasjoner

Avvik:

- Kenningen "Jalks bríktöpuð" (ødelegger av Jalks planke = krigeren) er gyldig, men relativt kompleks. Jalks er et Odin-heite, og "bríkt" (planke) refererer sannsynligvis til skjold.

- "lægir linnsetrs" (minsker av ormens bosted = gavmild mann) er en uvanlig men korrekt kenning for en gavmild mann (en som reduserer gullmengden ved å gi det bort).

Vurdering: Disse kombinasjonene er komplekse men typiske for avansert skaldediktning. De er sannsynligvis autentiske fra skaldens tid og viser Sigvats dyktighet som skald.

Konklusjon

De identifiserte avvikene gjelder hovedsakelig alliterasjonsmønsteret, som kan indikere at verset er blitt endret i overføringen gjennom århundrene. Dette er særlig tydelig i første del av strofen der bokstavrimene ikke følger mønsteret konsekvent.

Syntaksen og kenningene er imidlertid typiske for kompetent skaldediktning fra 1000-tallet, så disse aspektene ved verset er sannsynligvis autentiske.

En mulig forklaring er at verset har blitt litt endret i den muntlige overleveringen før det ble skrevet ned, noe som påvirket alliterasjonsmønsteret, men bevarte de komplekse kenningene og den grunnleggende betydningen av verset.

Oversettelsene du delte ser ut til å fange opp den grunnleggende betydningen av verset korrekt, særlig Judith Jeshs fullstendige oversettelse som inkluderer tolkning av kenningene.